

več, ko vedno kaj stori za vse druge stanove, kakor je čitati po časnikih.

Kdor bi tako mislil, bi se grozno motil. Ne samo, da vlada nič ne stori za učiteljstvo, marveč še nasprotuje predlogom, ki prihajajo od ljudskih zastopnikov v tem oziru. Tako smo slišali, da je v državnem zboru vladni zastopnik naravnost odklonil Wastianov predlog, naj bi se učiteljstvo glede plač uvrstilo v štiri najnižje razrede, kakor uradniki.

In ta vlada ima poguma, da pozivlja učiteljstvo k sodelovanju v njene namene! Mari res misli vlada, da se bo norčevala z učiteljskim stanom?! Učiteljstvo pa naj se navdušuje za vlado, naj goji patriotizem za one, ki mu ne privoščijo koščka kruha!

Tovariši ob meji! Namesto kruha vam ponuja avstrijska vlada — puško! Gotovo boste veseli takega daru, in prepričan sem, da daste temu svojemu veselju duška ob priliki, ko se vrši zborovanje Zaveze tako, da se bo slišalo celo do Dunaja, da bodo vedeli tam, da ste pokorni slugi onega, ki vam nalaga bremena na bremena, a plačila vam ne priznava. Kakor dela vlada z najvdanejšimi državljani, Jugoslovani, tako dela med stanovi z učiteljstvom, najvažnejšim stanom, brez katerega si dandanes ne moremo niti misliti omikanega naroda.

Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarijo s slepoto.

A ti tovariši, ko prideš v nedeljo izmučen morda iz šole (nadaljevalni tečaj), iz cerkve od orgljanja in petja ali od kakega drugega dela, namesto, da počivaš, pojdi streljat na čast in slavo vladnih gospodov! S tem pozabiš na glad in na skrb, in vlada bo zadovoljna s teboj, in ob priliki, ko se te zopet kdo spomni in ti bo hotel pomagati, se najde že kak vladni zastopnik a la Ardeli, da bo protestiral v imenu avstrijske vlade. Da, tudi to je znamenje socialne zavesti in kulturnega pojmovanja, da ponujajo »pionirjem prosvete« namesto kruha — puške! Se ciankalija naj jim ponudijo. Tako bo najhitreje in najceneje rešeno vprašanje o kruhu!

Moderna inkvizicija.

(Z Goriškega.)

Moderna inkvizicija nevarnih klerikalnih elementov dozoreva, bolj in bolj gre v klasje. — Ker je srednjeveška, bolj fizična, inkvizicija v novejši dobi nedopustna, se je krčevito poprijela klerikalna stranka — in med njimi tudi naši »tovariši« na Goriškem — druge novodobne inkvizicije, ki obstaja v tem, da hočejo na podel način moralno in gmotno ubiti svojega tovariša sotrpina in ga spraviti ob eksistenco.

Tako daleč so že prijadrali goriški Judeži Iškarijoti v svojih »lepih čednostih«!

Ta klerikalna družba ne priznava s svojim maščevanjem ne delavcu ne kmetu ne uradniku in še celo niti svojemu stanovskemu tovarišu, ki gotovo pozna eden in drugi skupne stanovske težnje.

Mislimo, da je njih z vsemi grebi omaščevano delo že precej zaokroženo. Iz vseh znanih slučajev lahko vsak pameten in razsoden človek z mirno vestjo sklepa, da ne bo dolgo do tega, ko bodo na podlagi premnogih izkušenj zavračale pristojne oblasti vsa njihova denunciationska domnevanja kar z najkrepkejšimi odpori.

Oni, ki se skrivajo za Kristovo vero in za Najsvetejšim, so tako globoko izpodkopali svoje zaupanje in poštenost, da jim še sami njihovi lastni pristaši prav ničesar več ne verjamejo; seveda le nekateri bolj trezno misleči. Zraven pa jih še celo s pomilovanjem kruto obsojajo. In kaj bi jih pa ne? — Saj se vendar že ves svet zgriže nad ostudnim klerikalnim početjem. Mlajša generacija prav gotovo še doživlja ono dobo, v kateri bodo razni pisatelji imeli dovolj gradiva v klerikalnih vrstah, izmed katerih bodo izbirali voditelje klerikalne stranke in njih delovanje v kulturni dobi — v 20. stoletju.

V tej lepi kompaniji se bo gotovo blestelo tudi ime onega faliranega meniha B. z Goriškega, ki je po krivih potih zašel v čolo učiteljevat, namesto v cerkev past ovčice. Ta mož nam je sicer nudil obilo smeha z naivnostjo na zadnji naši uradni konferenci; a pozneje pa se nam je odkrilo, da tega »tovariša« ne obsenčuje samo sveta naivnost, marveč da se s to naivnostjo skriva v njem strupena zlobnost denunciacije, kakor je bilo razvidno iz pobožnega »N. Časa« in njegove ustne ovadbe proti našemu tovarišu A. U. Ta slučaj nam je dokazal, da se dobe tudi med Slomškarji denuncianti proti lastnim stanovskim tovarišem. In da nu gotovo ne izpodsme ostudna in podla ovadba, je treba obrniti strupeno puščico proti takemu napredno-mislečemu tovarišu, ki je že občutil na svojem hrbtu klerikalni bič. Takega je bilo treba dobiti in osumniti, ki naj bi bil žrtev propadlega meniha. Osumničil ga je najprej v »N. Času«, potem pa še ustno, da se je vedel U. izizoliral med petjem narodne himne na omejenih konferenci.

Kakor pa je prebil tovariš U. ono prvo krivico župnikovo, tako je prenesel tudi to lopovstvo faliranega meniha B., in sicer v obeh slučajih pred sodiščem.

Dokaz vsemu temu je to, da je moral šteti falirani menih svetle kronice. Obsojen je bil pred okroglo sodnjo na 20 K in na plačilo vseh pravnih stroškov obeh strank. Zraven še 5 dni prečepeti v zaporu ter tam premišljati 8. božjo zapoved.

Tako daleč so že prijadrali klerikalni črni duhovi, ki se jih drže najlepši atributi!

Widrovo „Moje prvo berilo.“

Vsled napačnega tolmačenja naj služi učiteljstvu v pojasnilo, da se je natisnilo Widrovega Abecednika sedaj le 200 izvodov, ki se ga je razposlalo v kritiko priznanim pedagogom in jezikoslovcem.

Ze predno pa se je pričela javna diskusija o Abecedniku po političkih listih, je imel avtor popravljene vse hibe, ki so jih izsledili kritiki. Prva naklada Abecednika je služila le v kritiko in korekturo in se prične tisk Abecednika šele po aprobaciji. S tem je vsaka javna diskusija nepotrebna, ker je bilo za popolnost Abecednika že preskrbljeno od avtorjeve strani same takoj, ko so bili ti izvodi knjige dotiskani.

Navodilo za uporabo pa itak izda avtor istočasno z Abecednikom.

Sedanjih iztisov Abecednika torej ni smatrati že kot definitivno urejenih in so bili to le recenzijski izvodi, kar naj učiteljstvo tudi upošteva. Abecednik ima pa že predaprobacijo, torej se sedanjí popravki nanašajo le na nebitne popravke.

Konjsko kopito sedanjih javnih diskusij je pa razvidno iz časopisov, iz katerega prihajajo; za avtorja nove stvarne kritike v njih ni.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegate so dalje prijavila sledeča društva:

- IV. Slovenjebistiško učiteljsko društvo:
13. Boštjan Krotky, učitelj — Poličane;
14. Franja Hribar, učiteljica — Lipovje.
- V. Tolminsko učiteljsko društvo:
15. Ivan Trešče, učitelj — Trnovo;
16. Olga Miklavič, učiteljica — Idsko;
17. Bogataj Vilma, učiteljica — Kobarid.
- VI. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:
18. Ivan Dimnik, učitelj — Trst;
19. Anton Germek, učitelj — Vrdele;
20. Josip Ribičič, učitelj — Trst;
21. Iva Sabadin, učiteljica — Vrdele.
- VII. Belokranjsko učiteljsko društvo:
22. Valentin Burnik, nadučitelj — Metlika;
23. Fran Šetina, nadučitelj — Črnomelj.

Vse tov. predsestnike Zavezinih društev prosimo, da prav zanesljivo vrnejo do določenega termina izpolnjene društvene izkaze ter prijavijo delegate. Tovariše blagajnike pa opozarjamo, da je že potekel termin za vplačevanje članarine.

Dalje opozarjamo Zavezina društva na sledeče: Dosedaj je izdajalo in pošiljalo vodstvo Zaveze izvoljenim delegatom legitimacije.

Edino pravilno pa je, kakor smo izvedeli na pristojnem mestu, da legitimirajo društva svoje izvoljene delegate ter jim izroče legitimacije, da se legitimirajo pri delegacijski seji, če nanese potreba.

Vodstvo Zaveze.

Predsednik: L. Jelenc.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je podelilo dne 20. junija t. l. v Šmartin na Paki ter zborovalo ondi ob 11. uri dopoldne v šoli. Društveni predsednik je pozdravil navzoče ter v jedrnatih besedah poudarjal pomen učiteljskih društev in njih delovanje. Želel je, da bi se navduševali z veliko verno za naša stanovska zborovanja, kjer bi ne smeli pogrešati nobenega iz naših vrst. Nato je srčno pozdravil navzoče goste: gđc. Rizo Fisterjevo iz Šoštanj, tovariša Hergota in Gradišnika.

Zapisnik zadnjega zborovanja ter poročilo o majniškem izletu sta se prečitata ter odobrila.

Med raznimi dopisi se vzame oni celjskega učiteljskega društva z veseljem na znanje, v katerem poročajo, da še danes poseta o priliki letošnjega majniškega izleta sicer ne morejo vrniti, a želijo, da bi bil prihodnji naš majniški dan v Šoštanj-skem učiteljskem krogu.

Med društvenimi zadevami je bil predlog, da se provizoričnim učiteljicam in učiteljem zniža udnina domačega društva na 250 K enoglasno sprejet.

Za letošnje zborovanje Zaveze v Celju se je določil kot delegat tovariš Tajnik. kot namestnica tovariška Pristovšek.

Tovariš Skaza želi, da bi se večkrat kdo oglašil s kakšnim predavanjem. V tem

oziru nas nadkriljujejo druga društva, kjer je skoraj pri vsakem zborovanju na dnevnem redu predavanje.

Končno se je določilo prihodnje zborovanje za nedeljo 28. julija 1912 ob 2. uri popoldne v Šoštanju.

Učiteljski vestnik.

Shod jugoslovanskih učiteljskih v Ljubljani nameravajo prirediti dne 16. t. m. učiteljski in učiteljske (abiturijenti) iz Ljubljane, Gorice, Maribora, Celovca, Kastva, Zagreba. Mogoče se jim pridruži tudi nekaj učiteljskih iz Bosne in Dalmacije. Podrobni program priobčimo pravočasno.

Za tovariše in tovarišice, ki se udeležijo III. shoda učiteljskih abiturientov in abiturientk, je vestna občina ljubljanska tudi dala na razpolago brezplačna prenočišča. Za prenočišča bo torej poskrbljeno in uredi vse pripravljali odbor.

Učiteljski sklad. Po sklepu II. shoda učit. abit. v Ljubljani, se je pričel zbirati »učiteljski sklad«, ki omogočuje gibanje učiteljskih. Prvi vznesek se je položil od čistega dobička vrtno veselice ob priliki II. shoda učit. abit. Pripravljali odbor pa je razposlal prošnje za podporo vsem učiteljskim društvom. Dosedaj so se odzvala sledeča učiteljska društva: Kozijansko (4 K), saleško (10 K), brežiško (10 K), ormoško (5 K) in ljutomersko (10 K). Brez teh prispevkov bi se letošnji III. shod sploh ne mogel vršiti. Nekatera društva so prispevala učiteljskim kot »Učit. Tov.«. Posebno se zavedajo naraščaja štajerskega društva. Živela in hvala!

Bratski učiteljski v Ljubljani. Meseca junija so posetili Ljubljano učiteljski iz Kastva, v juliju pa iz Sarajeva. Goste so pozdravili tudi ljubljanski učiteljski.

Učiteljski konvikt.

Letnino za l. 1912. a 2 K so plačali p. n. gg.: Belé Ivan, Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Gale Fran, Jelenc Luka, Michler Ivan, Pretnar Jakob, Režek Juraj, Sadar Vendelin, Švigelj Josipina, Wider Karel, vsi na prvi mestni šoli v Ljubljani; dr. F. Molé licejski profesor v Ljubljani; Zaletel Vinko, učitelj v Postojni; Marija Mehle, učiteljica v Ljubljani; Gabrijel Grilec, nadučitelj na Studencu; Konrad Barle, učitelj v Metliki; Josip Gorišek, učitelj v Adlešicah; Eduard in Antonija Bohinec, oba iz Cerkelj pri Krškem; krajni šolski svet v Orešju; Božo Račič, nadučitelj v Kal Šentjanžu; Leopoldina Tomšič, Pavla Pirkner, Karel Puhar in Viktor Grčar, vsi iz Ribnice; Fortunat Lampret, učitelj v Trnovem; učiteljstvo v Kapeli; Fran Marolt, učitelj v Ljubljani; Matija Hiti, nadučitelj v Dobu; Ivan Pavlišek, nadučitelj v Račah pri Mariboru.

Darovi: Hranilnica in posojilnica na Dolu 10 K; Cirilmetodarij iz Cerkelj pri Čatežu, 2 K; tov. Milan Volkov iz Pliškove, 2 K; ker se ni mogel udeležiti pogreba tovariša Pelikona; mestna občina Ljubljanska prvi letošnji rok 250 K; g. Franja Vrabelj iz Ljutomera 10 K. Bog platil!

Kranjske vesti.

—r— Zakaj deželni odbor kranjski ne nakaže že decembra meseca dovoljene 25% draginjske doklade samskemu učiteljstvu? Neki uskok — c. kr. nadzornik je izdal sledečo »zanimivo« tajnost o teh dokladah: Deželni odbor čaka z nakazilom teh 25% draginjskih doklad zato toliko časa, ker hoče počakati one dobe, da minejo uradne učiteljske konference, češ, učiteljstvo, bi znalo biti razburjeno in bi znalo dati duška pri c. kr. uradnih konferencah svoji nevolji, ker bodo 25% doklade tako »pravično« razdeljene. — Z druge strani pa smo zvedeli, da dež. odbor sploh ne misli izplačati teh draginjskih doklad in se namerava pri tem opirati na besede »po previdnosti dež. odbora«, češ, da dežela ni v stanu izplačati tega denarja. — Mi sprejemamo to poročilo v kljub dejstvu, da tako dolgo odlašanje izplačevanja potrjuje to vest — s precejšnjo rezervno.

—r— Pri okrajni učiteljski konferenci v Krškem sta bila za dobo šest let izvoljena v c. kr. okrajni šolski svet napredna učitelja: ravnatelj dr. Tomih Romih in nadučitelj Vinko Berce. — V postojnskem in logaškem okraju so bili izvoljeni kot zastopniki učiteljstva dosedanji zastopniki, vsi naprednjaki.

—r— V štirih šolskih okrajih se je že sprejel Karel Widrov abecednik: »Moje prvo berilo«, ki se uvede s prihodnjim šolskim letom v vseh šolah. Ti štirje okraji so Ljubljana, krški, postojnski in logaški okraj.

Resignirala sta na podeljena mesta J. Grad (Ljubljana II. m. š.) in J. Pirnat na nadučiteljsko mesto v Ribnici. — Menda je Slomškarje sploh minila že vseka resnost, da se tako norčujejo iz dež. šolskega sveta, ki itak ni eden prebitih reševalcev prošnji.

—r— Dr. Lampe se je po poročilu »Slov. Naroda« v zadnji seji dež. šol. sveta očukil — osokolil pač ne moremo reči — in je šel v vojsko zoper svobodno misel in za vero katoliško. Radovedni smo, kdaj se bo kot zavedni Slovenec zavzel še za besedo materino in v dež. šol. svetu vprašal, kdaj bo začel uradovati slovensko in izdajati svoje odloke za deželo, v kateri prebiva 95% Slovencev, vsaj — dvojezično. — Spominjamo se debate v dež. zboru, ko je prof. Jarc mnogo govoril o tem in so klerikalci trdili, da preskrbe slov. poslovanje d. š. sv. — in odpravijo škandal, ker imajo večino.

—r— Ljubljanskega učiteljskega društva odborova seja bo v ponedeljek, dne 8. t. m. ob petih v Učit. tiskarni. Na dnevnem redu je volitev delegatov za XXIV. glavno skupščino »Zaveze«, ki bo meseca avgusta v Celju. Gg. odbornike prosim tem potom, da se seje udeležijo.

Predsednik.

—r— Pesnik Aškerc in učiteljstvo. Dobe se v deželi Kranjski kreature hijenske narave, ki bi tudi kosti pok. pesnika A. Aškercu rade izkopale, da jih oglojejo. Ker pa njemu ne morejo več do živega, so se spravile nad učiteljstvo, ki bi se le drznilo imenovati še ime pesnika v šoli. A učiteljstvo je prepošteno in preznačajno, da bi klonilo duha pred temi kreaturami. To, kar je delalo dosedaj, to bo delalo tudi poslej! In prej bodo s studom pljuvali Slovenci na dr. Lampetov grob, preden bo on zatrl in ubil značajnost slovenskega naprednega učiteljstva. Ravno pokojni pesnik je postavil primerne besede, ki vodijo in označujejo jasno pot slovenskega naprednega učiteljstva, glase se: »Za nami ne hodi strahopetec naj nikar, naš pot je borba, žrtva, mučeništvo, ki vodi skozi nevihto in vihar.« — Ljudje le, ki niso značaji, ne znajo ceniti značajev!

—r— Preiskava zoper udeležence pri pogrebu pesnika Antona Aškercu. Dr. E. Lampe je v zadnji seji dež. šol. sveta zahteval disciplinarno preiskavo zoper vse srednješolske profesorje in dijake, ki so se udeležili pogreba pesnika Aškercu. Posebno pa je to poudarjal zoper prof. dr. Ilesiča in prof. Jaga, ki so mu klerikalci s tem naptili že tretjo disciplinarno preiskavo. Pa dvakrat so že pogoreli, bodo še v tretje. S tem je dr. Lampe postavil samega sebe na sramotni oder pred ves slovenski narod. Škandal ni za one, ki so se udeležili pogreba pesnika Aškercu, pač pa je škandal za one Slovence, ki so imeli priliko — pa se niso udeležili pogreba velikega in značajnega slovenskega pesnika.

—r— Kakor poročajo listi, je baje prišel v disciplinarno preiskavo neki učitelj iz Škofje Loke, ker se je udeležil Aškercvega pogreba. Baje ga je denunciral župnik Šinkovec. Kot vzrok navajajo ta, da je zamudil eno uro šolskega pouka, za kar je imel pa od nadučitelja dovoljenje. Nadučitelj je pa dobil baje že ukor, ker je dal dopust učitelju v svrhu udeležbe pri pogrebu. Če je to vse res, potem je to vse predrzno kršenje šolskega zakona in protipostaven, zakonolomen čin in spadajo proizvoditelji pred sodišče zaradi kršenja državnih zakonov. Nadučitelj ima pravico dati prosto gotov rok, učitelj ima pa pravico poslužiti se tega dopusta. Če pa nadzornik in okrajni glavar ne poznata teh pravic učiteljstva, jih bomo naučili mi teh postav, da jih bodo znali na pamet, da ne bodo kratili učiteljstvu še teh malo svobodčin, ki jih daje zakon. To je škandal, nad katerim se mora zgazati vsakdo!

Štajerske vesti.

—š— Iz Celja. Imenovan je profesor na višji gimnaziji v Celju Franc Handl na Elizabetino državno gimnazijo na Dunaju; dalje Br. Leithner, provizor, učitelj na državni gimnaziji v Oberhollabrunnu za pravega učitelja na višji gimnaziji v Celju.

—š— Imenovan je v Mariboru Otmar Fistravec, doslej provizorični učitelj na tamošnji državni realki, za pravega učitelja na mariborski višji gimnaziji.

—š— Iz Ormoža. Naš okrajni šolski svet je ukazal vsem šolam svojega okraja, da morajo sprejemati slovenske in nemške uradne spise. Povod temu ukazu je bil slučaj, da vodja mestne (nemške) ljudske šole v Ormožu, neki Hriber (pristen German!), ni hotel sprejeti uradnega slovenskega dopisa od vodstva slovenske šole v Ormožu. — Za šolskega ogleda na (nemški) ljudski šoli v Ormožu je imenoval okrajni šolski svet dr. Gvidona Sernca, odvetnika v Ormožu.

Goriške vesti.

—g— Klerikalizem uničuje najboljše šolnike. Kjerkoli se šolstvo blagodejno razvija pod spretno roko kakega dobrega šolnika, tam poseže klerikalizem vmes, da uniči delo in če drugače ne, tudi one, ki delujejo v blagor ljudstva. Tako so se v zadnjem času spravili nad nadzornika F. in Z. g. r. j. Nadzornik Finžgar je izvrsten pedagog, do-

ber kot človek in učitelj, temeljit poznavalec šolstva sploh in posebno šolstva v Gorici in okolici. Med učiteljsvom je bil priljubljen, ker je bil njega dobronik in ni le z njim vzporedno delal, temveč tudi z njim čutil. Bil je mož, kakršnih je malo med nadzorniki! Ima mnogo zaslug za povzdigo šolstva v svojem okraju. Delaven ni bil le na nadzorniškem polju, temveč je tudi požrtvovalno deloval v učiteljski organizaciji in je še sedaj delaven odborik „Slovenske Šolske Matice“. Pa klerikalci ne zmorejo poštenega delavca in dela, zato so se spravili tudi na nadzornika Finžgarja. Tajno so ruvali na Dunaju zoper njega, da ne bi bil potrjen vnaprej za nadzornika, dokler niso dosegli svojega namena. Posrečilo se jim je s sramotnimi sredstvi in intrigami prepričati zopetno potrditev g. Fr. Finžgarja okr. šol. nadzornikom. Njih delo pa ne bo obrodilo tistega sadu, ki si ga žele! Sisifovo delo slovenskih klerikalcev je zbudilo v učitelstvu srd in zaničevanje, za katero bodo klerikalci že prešli ob priliki svoje plačilo. Kar ni klerikalizem že itak dovolj osovraženo, se osovražuje med učiteljsvom še sam. In v tem, da čuti učiteljsvo z nadzornikom Finžgarjem še danes, ko ni več nadzornik, mu je dano najboljšo zadoščenje, ki mu je izvir v odkritosrčnosti in ne hinavščini. Spoštovanje, ki si ga je pridobil, bo poniževalo njegovega naslednika!

—g— **Novi šolski nadzornik za Goriški okraj.** V »Soči« čitamo: V soboto smo poročali, da je imenovan za okrajnega šolskega nadzornika profesor Jos. Pavlin s tukajšnje gimnazije. O Pavlinu se ve, da je skoziinskozi klerikalen človek, ki se je učil svojih predmetov, matematike in fizike, napravil izpite in prišel na gimnazijo v Gorici; da bi si bil širil obzorje, se izobraževal, kaj videl na Dunaju, o tem ne ve nihče nič povedati. Pavlin je ostal kmečki fant, ki balinca v St. Andrežu in na karte igra... Zaslul je letos po zaključku prvega tečaja na gimnaziji. »Slovenec« je pisal o njem: »Z ozirom na notico v zadnjem »Novem Času«, v katerem pripisuje dotični sporočevalec silno slab zaključek v prvem polletju na goriški višji gimnaziji samo plesu in krokanju slovenskih dijakov, moramo resnici na ljubo konstatirati sledeče: Padli niso samo plesalci in krokarji, marveč tudi poštini in sicer pridni fantje! Kako pa naj si razlagamo to, da je padlo v 7. in 8. šoli slovenskih oddelkov celih 18 dijakov — v istih dveh razredih laških oddelkov pa samo 1 dijak? Vzrok tiči še drugod, ne samo v plesu in krokanju! In ta vzrok je prevelika strogost dotičnega profesorja matematike, ki poučuje v slov. oddelkih, v laških pa ne! Ne rečemo, da niso nekateri zaslužili slabega reda, verno pa pozitivno, da jih mnogo ni! Torej! In potem še: »razloček med uspehi in neuspehi na obeh oddelkih, slov. in laških 7. in 8. šole, pomeni sramoto za deželo, sramoto za učence in učitelje. On sili c. kr. dež. šol. svet moralično, da preišče, kdo in kaj je temu vzrok. C. kr. deželni šolski svet ne sme nikakor iti preko njega na dnevni red.« — To sramoto je bil napravil Pavlin. Deželni šolski svet moralično prisiljen, je pa preiskoval tako, da se je po večini potegoval za Pavlina, ki je res imenovan za okrajnega šolskega nadzornika. — Tako se je proslavil Pavlin na gimnaziji, kjer vlada sedaj veliko veselje, da gre. Tam ni za rabo, pedagoga ni v njem nič — bo dober pa za okrajnega nadzornika v Goriškem okraju. Okrajni šolski svet je klerikalen, mora biti tudi nadzornik klerikalec! tako je sodila osrednja vlada, ki klerikalcem v vsem rada ustreže, ker so jej tudi klerikalni poslanci vedno na uslugo (n. pr. v službeni pragmatiki). Imenovan je Pavlin, ki nima pojma o ljudski šoli; kvalifikacija njegova za tako mesto je najslabša, ali zadostovalo je, da je klerikalec. Pripadanje klerikalni stranki je zmagalo nad potrebo zmožnosti in pedagoškega znanja.

—g— **Plodonosno delo nadzornika Finžgarja.** Kako plodonosno je deloval nadzornik Finžgar na svojem mestu, se vidi iz tega, da je lansko leto praznoval 25 ustanovitve novih šol. Služboval je nadzornik Finžgar — kot tak — v Goriškem okraju 14 let. Vsega skupaj je pa bil nadzornik 18 let. Neumorno delovanje pa v tej dobi lahko preračuna vsak sam, če pogleda 25 novoustanovljenih šol.

—g— **Povedali smo svoje mnenje o menjavi nadzornika v Goriškem okraju,** več ne moremo povedati — ker to leži v jeklenosti in značajnosti učiteljsva v Goriškem okraju.

—g— **Konkordatsko poslovanje v modernem smislu.** »Slov. Narod« poroča tako-le že v zgoraj omenjenem slučaju: »Dr. Pavlin, c. kr. profesor na gimnaziji v Gorici, je torej imenovan c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske šole goriškega okraja. To je tisti Pavlin, ki je učil matematiko na goriški gimnaziji in je dijak, posebno Slovenec, oblagodarjal z dvojake, da se je vse kadilo! Mož je zagrozen klerikalec, komaj 28 let star, rodom iz St. Andreža pri Gorici. Klerikalna svojat na

Goriškem je delala na vse kriplje, da bi strmoglavila dosedanjega nadzornika Finžgarja, ki je bil res izborni pedagog in pravi prijatelj podložnih svojih učiteljev. Seveda je imel edino napako, da je bil narodno-naprednega mišljenja, zato — proč z njim! Pod ministrom Hussarekom, se je to lahko zgodilo! — Sicer pa bode imel novi nadzornik prof. dr. Pavlin hudo stališče! Kajti prvič: on je sicer dober in strog matematik, o ljudskem šolstvu pa najbrže nima pojma. Drugič: treba uvaževati, da je vsečiharno slovensko učiteljsvo na Goriškem z malo izjemo a-la Balič — narodno-naprednega mišljenja in značajno, ki se gotovo postavi po robu »profesorju in doktorju«, če bi hotel prekopicavati kake klerikalne kozle po šolah na Goriškem! Torej pamet v roke!

—g— **Bolan učitelj na plesu.** Lažnivi »Novi Čas« se je bil zagnal v nekega učitelja, ki je zaradi bolezni na dopustu, da je bil na plesu v Rihembergu. Pozvan, naj pove, kateri je tisti učitelj, ki je plesal, molči sveti »Novi Čas«. Njegovo katoličanstvo mu brani poravnati krivico, storjeno nedolžnemu človeku. Zadošča »Nov. Času«, da je lagal in obrekoval, popraviti krivico tega ne zna. Rajši zmoliijo očenaš in se prekrizajo ali pa gredo k izpovedi, da dobijo gotovo odvezo, kot pa da bi poravnali krivico in preklicali svojo laž. — V vsaki številki »Novega Časa« mrgoli takih napadov na razne napredne ljudi, ki so kruto žaljeni. Zadnje čase piše »Novi Čas« dosti o poroti. Če bi ga naprednjaki tožili, kolikor jih je že kruto in nesramno razžalil, bi bila slamnjak in »suhec« (kakor mu pravi »Prim. list«) vedno na za-tožni klopi pred porotniki.

—g— **Razpis natečaja.** Razpisuje se natečaj za mesto strokovnega učitelja na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole. Prosilci morajo z izpričevali o dovršenih študijah dokazati, da so znanstveno in strokovno zadostno izobraženi. Prosilci naj vložijo pravilno opremljene prošnje pri vložnem zapisniku do 20. julija t. l. Vsa potrebna pojasnila se dajejo v uradnih deželnih odbora. — Pogostoma je razpisano tako mesto, zakaj če kdo pride, ki kaj zna in ve, ne ostane v Gorici, ker ga delovanje v deželni kmetijski šoli odbija, ker čuti, kako je kmetijska šola v deželni upravi pastorka in ker poštenjaku ni všeč, da ga izrabljajo v volilne namene. Če hočejo imeti dobre učne osebe na kmetijski šoli, naj sistemizirajo mesta s študijem primerno plačo, in dosedanj sistem se mora izpremeniti — drugače bo važno mesto strokovnega učitelja vedno le — razpisano.

Tržaške vesti.

—t— **Klerikalizem v šoli — nasilje katehetov.** V zadnji seji mestnega sveta v Trstu je interpeliral občinski svetnik dr. Pucher župana glede nasilnega in samovoljnega postopanja kateheta na neki mestni šoli. Ta mož je zagrozil več učencem, ki so s privoljenjem staršev izostali od cerkvenih vaj, da jih ne bo klasificiral. To je nedopustna nasilnost, ki jo mesto ne sme trpeti, posebno ker bi v tem slučaju lahko, sicer najboljši učenci, izgubili eno leto. Vprašanje je, ali je delal katehet to iz lastnega nagiba, ali pa je dobil morda namig od druge strani. Župan je interpellantu odgovoril, da bo zadevo preiskal in bo v slučaju, da se je to res zgodilo, ukrenil potrebne korake, da se take nepravilnosti na mestnih šolah ne bodo godile. — Tako hočejo katehetje z nasiljem zavladati nad starši in hočejo s terorizmom teptati državljanske pravice staršev. Člen 14. drž. osnovnega zakona natanko določuje, da se nikogar ne sme siliti k verskim vajam in osigura državljanom popolno versko svobodo. Glede otrok, ki hodijo v šolo, je pa po šolskem zakonu nedoločeno, da bi šola lahko prisilila otroka udeleževati se verskih vaj, če starši tega ne dovolijo. Po § 144. državljanškega zakona imajo namreč vse pravice glede vzgoje otrok starši in so tudi oni edina kompetentna oblast odločevati glede udeležbe otroka pri verskih prireditvah. Že pri uvedbi sedanjega državnega zakona so katehetje poizkusili z enakimi sredstvi nastopiti zoper starše, kakor nam kaže slučaj v Trstu. Skofijski ordinarijati so hujskali katehete, da naj ne izvršujejo drž. šol. zak. Toda država je hitro izjavila po § 7. in 5. zak. 20. junija 1872., da so katehetje primorani se pokoriti drž. zakonom in da je cerkev podložna državnim naredbam. Po že citiranem § 7. im. zak. je katehet primoran klasificirati učenca, in sicer objektivno, nepristrano klasificirati, ker je dolžan pokoriti se šol. zak.; ne sme pa prikrajševati državljanških pravic staršev.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočamo izvozna hiša **PROKOP SKORKOVŠKY** in sin v Humpolcu na Češkem. Vzroci na željo franko. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gospodnje obleke.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Splošni vestnik.

Slavna šolska vodstva opozarjamo, da pošljejo »Učiteljski tiskarni« pravočasno svoja naročila za šolske tiskovine, da ne bo ob začetku prihodnjega šolskega leta prevelikega navala. Tudi prosimo, da se šolska vodstva preskrbe takoj z zadostno množino orlovega papirja za šolska naznanila, odpustnice, odhodnice itd., da bo mogoče ustreči vsem željam naročnikov.

Denuncijanti na delu. »Slovenec« z dne 28. junija t. l. poroča sledeče: »Kako liberalni učitelji našo mladino vzgajajo. Naravnost krasne in vzorne vzgojitelje ima škofjeloska šola. Učitelj Vidic je narekoval učencem V. razreda sledečo nalogo: »Anton Aškerc Rojen 1856. l. v Sv. Marjeti pri Celju. Po dovršeni maturi je vstopil v semenišče in postal kaplan. Kot tak je služboval dalje časa na Štajerskem. Opustil je pa to službo in postal mestni arhivar ljubljanski. — Najbolje njegove pesmi so v I. zvezku. V naslednjih zvezkih naglašajo bolj družabno (socialno) stran. V I. zvezku so pesmi, katerim je snov vzeta iz domače zgodovine. Lepo je opeval kmečko vstajo pod naslovom »Stara pravda«. (Znamenja na nebu.) »Časa nesmrtnosti« in »Mučenica« sta njegovi najlepši baladi. — Tudi svoje nasprotnike je prijel v satirah (zabavljah) s perzijskim imenom. Znamenite so njegove pesmi s potovanj. Najboljše njegove pesmi pa so: »Jaz, Trije popotniki, Slikarjeva slika, Brodnik, Svetopolkova oporoka, Pevčev grob«. Ima tudi nekaj lepih legend, kot: Kristus in Peter, Slovenska legenda, Legenda o toplicah. Napisal je vsega skupaj 15 knjig. Od 15 knjig je 11 knjig samih pesmi, in sicer: Balade in romance, Lirske in epske poezije, Nove poezije, Zlatorog, Četrti zbornik poezij, Mučeniki, Junaki, ena najlepših zbirk so Jadranski biseri, Akropolis in piramide in Poslednji Celjan. Pisal je tudi v prozi. Ima naraven, preprost jezik. Ima pa tudi izraze, ki jih navadna govorica ne pozna. — Umrl je 10. junija ob pol dveh zjutraj leta 1912. — Škofja Loka, dne 12. junija 1912.« — Končno je pristavil učitelj Vidic: Posnemajte Aškerca. Če si boste njega za vzgled vzeli, potem upam, da bo enkrat še kaj iz vas. — Take naloge se dajejo torej otrokom v V. razredu! Ni čuda potem, če prihajajo iz naših šol otroci, ki se pisati in brati ne znajo, ker se jim vtepa taka slama v glavo. Ta slučaj imenitno kaže, kake pojme imajo liberalni učitelji o vzgoji otrok in pa o njih sposobnostih. Pametnemu človeku bi se niti ne sanjalo, da se naši otroci s takimi otrobi krmijo. Drug tak patron na tej šoli je bil učitelj Lampe, ki je dal meseca aprila učencem pisati nalogo o socialnih demokratih in se je na pamet naučiti. Hvalil je socialne demokrate, kako delajo za blagor delavcev, kako pomagajo revežem. Sploh je socialne demokrate tako popisal, da so morali otroci dobiti vtis, da ni boljših ljudi pod solncem, kakor so socialni demokratje. Taki učitelji naj se utaknejo v Učiteljsko tiskarno: eni k »Danu«, drugi k »Zarji«, šolska vrata pa naj se jim za vselej zapro.« — Učitelj torej sedaj v šoli niti imenovati ne bo smel Aškerčevega imena, njegovih pesniških del in življenjepisa. Prav sisifovo delo opravlja klerikalna stranka nad kranjsko deželo danes. Seveda, šolske oblasti pa uvajajo potem disciplinarne preiskave na podlagi lažljivih izbruhov kakega katoliškega žurnalista. Klerikalnim zakonitim piscem pa kličejo: Roko proč od šole in učiteljsva, vi izdajalci slovenskega naroda!

200 letnica Jean J. Rousseaua. Dne 28. junija je ves kulturni svet praznoval dvestoletnico moža, ki je provzročil kulturno revolucijo v mišljenju ljudstva, posebno pa na polju vzgoje in pouka. Dvesto let je, kar se je rodil ta veliki mož, in skoro smelo trdimo, da bo še dvesto let preteklo, preden bo človeštvo doseglo njegovega duha in preden bo ta zmagal v obliki njegovih treznih kulturnih nazorov. Pač v veliki meri so že prodrli njegovi nazori danes, toda čeprav v drugi formi, bodo sigurno prodrli tudi tisti njegovi nazori v vzgoji in pouku, ki jim reakcija in konservativnost postavlja jezove, da še do danes niso zmagali.

Pikantnosti. V predzadnji številki smo prinesli oglas nekoga, ki ima nekaj knjig na prodaj. To pa »Slovenec« ni bilo prav, zato prinaša dne 28. t. m. sledečo notico:

»Pikantno« uredništvo. »Učiteljski Tovariš« pravi, da posreduje nakup pikantnih nemških romanov. Ponuja pa med drugim sledeče knjige: »Das Beichtsiel von Hans Kirchsteiger«, — »Bekenntnisse einer Prinzessin«, — »Sündenregister einer Königin«, — »Damenregiment im Vatikan«, — »Roman der Kronprinzessin Louise von Sachsen«, — »Memoiren eines Hotelkellners«, — »Memoiren von Katarina von Rußland«, — »Tagebuch einer Erzieherin«, — »Aus einer kleinen Garnison von Leutnant Bilse«, — »Madame Steinheil«, — »Die Frauen der Türkei« itd. — »Učiteljskega Tovariša itak nismo nikoli smatrali za resen, kaj še za strokoven list. Da bo na

list tako propal, nismo mislili. Namesto strokovnjaštva je začel sedaj s klaftvom. Navedene knjige so polne najumazanejših klafarij in svinjarij, in poštenemu človeku bi se naravnost gabilo, vzeti tako knjigo v roke. Kakšne misli mora imeti »Tovariš« o morali liberalnih učiteljev, da jim tako robo ponuja. In tak list naj bero in naročajo slovenski učitelji? Vrzite ga v hleve, tam je primeren prostor za take stvari, pa ne na mizi slovenskega učitelja!

— Mi bi svetovali »Slovenec«, naj o pikantnosti rajše molči, ker sicer pričnemo mi s pikantnostmi duhovščine prihajati na dan in priobčevati pikantnosti ljubljanskega škofa, ki priporoča noseči ženi izpremenjen položaj! V hlev torej spadajo take brošure in Slovenčevci, ki so njega oboževalci!

Iz slovanskih pokrajin.

Pri odkritju Jan Legovega spomenika v Pragi je govoril tudi Engelbert Gangl. **Sokolskega slavlja v Pragi** se je udeležilo tudi več slovenskih učiteljev. Slovenci so odnesli zmago in so dosegli častno prvo in tretje mesto. Slovensko učiteljsvo pač lahko s ponosom vzame to zmago na znanje, zakaj to mu je v veliko zadoščenje za delo in trud, ki ga opravlja. Slovenski Sokol ima pa med učiteljsvom najboljše prijatelje in tudi najpožrtvovalnejše delavce. Kdor učitelj — ta Sokol!

Pozor! Nikari ne prezrite, da je nastalo poletje. — Izvojni dom V. J. Havliček & brat, toplice Poděbrady, razpošilja novo zbirko vzorcev letnih novosti, krasnih zefirov, batistov, delenov, blaga z bordurami, pralnega blaga itd. ter raznega platnega in bombažnega rokodelnega blaga.

Priporočamo to splošno znano, reelno in solidno češko trdko, ki praznuje 25letni jubilej svojega obstoja, našemu čitateljsvu najtopleje.

Vzorci pri sklicevanju na naš list brezplačno! (2)

Listnica uredništva.

»Novi Akordi«: Pride prihodnjič. Hvala!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Štev. 2055.

Na enorazredni ljudski šoli v Osilnici se razpisuje v stalno nameščenje učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitim prejemki in prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v Kranjski javni šolski službi še niso bili stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolnoma fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 10. v. l. srpana 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, 21. rožnika 1912.

Št. 2218.

Na dvorazredni ljudski šoli v Banjaloki razpisuje se v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto z zakonitim prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolnoma fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 10. avgusta 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 30. junija 1912.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno nalokim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov. na sadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca junija K 94.526.19.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

(II. pomnožena izdaja)

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,

Dolenjska cesta 21.

Prijazno opremljena soba

se da čez počitnice za 16 K mesečno

v najem.

Vpraša se v Ljubljani Ulica Stare

:: pravde št. 3, II. nadstropje. ::